

Ny förordning om marknadskontroll av produkter

Utrikesdepartementet

2013-03-11

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 75

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om marknadskontroll av produkter och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 1999/5/EG, 2000/9/EG, 2000/14/EG, 2001/95/EG, 2004/108/EG, 2006/42/EG, 2006/95/EG, 2007/23/EG, 2008/57/EG, 2009/48/EG, 2009/105/EG, 2009/142/EG, 2011/65/EG och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 305/2011, (EG) nr 764/2008 och (EG) nr 765/2008.

KOM (2013) 74

Paket om produktsäkerhet och marknadskontroll - Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén Ökad produktsäkerhet och bättre marknadskontroll på den inre marknaden för varor

Sammanfattning

Regler om produktsäkerhet och marknadskontroll är en viktig del i arbetet med att få den inre marknaden för varor mer effektiv och konkurrenskraftig.

Marknadskontrollen har inte utvecklats i takt med annan EU-lagstiftning och EU:s regler om marknadskontroll är idag splittrade. I inre marknadsakten har kommissionen identifierat att en översyn av produktsäkerhetsdirektivet och en flerårig handlingsplan för marknadskontroll skulle bidra till ökad tillväxt och sysselsättning. Den 13 februari presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om marknadskontroll. Förslaget är en del av det så kallade produktsäkerhetspaketet (KOM(2013)74) där även förslag till förordning om produktsäkerhet ingår (KOM(2013)78). Förslagets övergripande syfte är att marknadskontrollen ska fungera bättre för ekonomiska aktörer och

Regeringen välkomnar förslaget och ambitionen att förbättra och förstärka regelverket för marknadskontroll. En samlad rättsakt måste få till stånd en bättre fungerande marknadskontroll i EU genom att vara mer tydlig, effektiv och användarvänlig.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Det är viktigt att den inre marknaden fungerar så effektivt som möjligt, särskilt i ljuset av den ekonomiska krisen. Den fria rörligheten för varor är den mest utvecklade av de fyra friheterna. Omkring 75 procent av handeln inom EU utgörs av varuhandel. Den fria rörligheten är en förutsättning för många företag och EU:s tillväxt. Den möjliggörs av att medlemsstater enas om vilket skydd olika allmänna intressen ska ha på unionsnivå. Regler om produktsäkerhet och marknadskontroll är en viktig del i arbetet med att få den inre marknaden för varor mer effektiv och konkurrenskraftig. Marknadskontroll innebär i korthet att myndigheter kontrollerar att varor är säkra och att de uppfyller gällande krav.

Marknadskontrollen har inte utvecklats i takt med annan EU-lagstiftning. EU:s regler om marknadskontroll är idag splittrade och i vissa fall överlappande eller motstridiga vilket inneburit problem på olika sätt för ekonomiska aktörer och myndigheter. Europaparlamentet framförde i ett betänkande kritik mot dagens system och underströk att det resulterade i osäkerhet och inkonsekvens på den inre marknaden. I betänkandet föreslogs att kommissionen inrättar en gemensam ram för marknadskontroll för samtliga varor.

Förslaget till förordning om marknadskontroll av produkter är kommissionens svar på Europaparlamentets uppmaning och syftar till att möjliggöra ett mer enhetligt och effektivt system för marknadskontroll inom EU.

I inre marknadsakten (2011) framgick att översyn av produktsäkerhetsdirektivet och en flerårig handlingsplan för marknadskontroll skulle bidra till ökad tillväxt och sysselsättning. I den andra inre marknadsakten (2012) upprepades att paketet för produktsäkerhet och marknadskontroll är en av nyckelåtgärderna för tillväxt, som syftar till

Kommissionen presenterade förslaget till ny förordning om marknadskontroll den 13 februari 2013.

1.2 Förslagets innehåll

Förslagets övergripande syfte är att marknadskontrollen ska fungera bättre för ekonomiska aktörer och myndigheter. Idag regleras marknadskontrollen i ett flertal olika rättsakter och det finns olika krav och förfaranden för olika produktkategorier beroende på om produkterna omfattas av harmoniserad eller icke-harmoniserad unionslagstiftning. Genom förslaget föreslås en rad åtgärder som syftar till att göra regelverket enklare och mer sammanhållet. Kommissionen föreslår att detta sker genom att: i) antalet rättsakter samt även antalet bestämmelser som innehåller regler om marknadskontroll minskas ii) överlappningar det nuvarande systemet tas bort, iii) anpassning mellan Rapex och andra bedömningsförfaranden för produkter samt, iv) genom mer lättillgänglig och användarvänlig lagstiftning.

Antalet rättsakter och bestämmelser om marknadskontroll minskas

Nuvarande regler om marknadskontroll är utspridda i en mängd rättsakter, främst produktsäkerhetsdirektivet, förordning (EG) nr 765/2008 samt rättsakter som harmoniserar villkoren för saluföring av produkter i enlighet med den gemensamma ramen som fastställs i beslut 768/2008/EG (harmoniserad unionslagstiftning). Dagens system skapar problem och komplicerar förfarandena för både ekonomiska aktörer och myndigheter. Förslaget till ny förordning innebär att ett mer enhetligt system skapas där alla dessa regler sammanförs i en rättsakt. I de delar som berör harmoniserad lagstiftning inom unionen kan det kompletteras av sektorsspecifika regler.

Överlappningar i nuvarande system tas bort

Förordning (EG) 765/2008 och de sektorspecifika rättsakterna gäller idag samtliga harmoniserade produkter oavsett om de är avsedda för konsumenter eller inte samtidigt som produktsäkerhetsdirektivet gäller för samtliga konsumentprodukter oavsett om de är harmoniserade eller icke-harmoniserade. När det gäller harmoniserade konsumentprodukter omfattas dessa dock endast av produktsäkerhetsdirektivet när det gäller aspekter, risker eller riskkategorier som inte omfattas av särskilda säkerhetskrav och artiklarna om marknadskontroll tillämpas endast i den utsträckning det inte finns specifika bestämmelser som reglerar samma sak i harmoniserad lagstiftning. Det är emellertid inte helt tydligt var gränsen går mellan produktsäkerhetsdirektivet och annan EU-lagstiftning om saluföring av

produkter. Nuvarande regelverk innebär därmed en viss överlappning av regler för harmoniserade produkter som kan användas av konsumenter. Förslaget till ny förordning innebär att åtskillnaden mellan konsumentprodukter och produkter för professionellt bruk när det gäller marknadskontroll avskaffas. I förslaget hanteras harmoniserade och icke-harmoniserade produkter i stor utsträckning på samma sätt.

Anpassning mellan Rapex och andra bedömningsförfaranden för produkter

Det finns idag två delvis parallella system där medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och de andra medlemsstaterna om delar av sina marknadskontrollåtgärder. Nuvarande system är problematiskt att hantera mot bakgrund av de två skilda produktkategorier som nämns ovan. Förslaget till ny förordning innebär att dagens två system slås samman till ett system samt att det införs krav på att informationen som medlemsstaterna lämnar ska vara mer detaljerad jämfört med tidigare

Mer lättillgänglig och användarvänlig lagstiftning

Nuvarande bestämmelser är inte uppbyggda kring ett kronologiskt händelseförlopp, det vill säga förloppet från att marknadskontrollmyndigheten upptäcker en risk till de ekonomiska aktörernas agerande, myndighetens åtgärd och underrättelse till andra myndigheter och slutligen till eventuell åtgärd på EU-nivå. I förslaget till ny förordning tydliggörs hela marknadskontrollprocessens kronologiska ordning där varje steg presenteras mer ingående vad gäller bland annat juridiska aspekter, offentliggörande och anmälan.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Regler motsvarande de som nu föreslås finns i dagsläget i förordningen (EG) 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll samt i produktsäkerhetslagen (2004:451) och produktsäkerhetsförordningen (2004:469) som genomför direktivet 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet. Kompletterande regler om marknadskontroll finns i förordningen (2005:893) om marknadskontroll av varor. Regler om marknadskontroll finns även i olika svenska författningar som genomför EU-direktiv som innehåller produktkrav (sektorslagstiftning). Som exempel kan nämnas lag och förordning om leksaker som genomför EU-direktivet om leksakers säkerhet samt EU-direktiv om maskiner som genomförts genom arbetsmiljölagstiftningen. Befintliga regler kommer att behöva anpassas till den föreslagna förordningen.

Förenklade regler för marknadskontroll väntas innebära besparingar för företag, särskilt för små- och medelstora företag. Mer effektiva system och IT-verktyg kan därutöver antas minska kostnaderna för de nationella myndigheterna. Eventuellt kan förslag om ökad kontroll och spårbarhet medföra ökade kostnader. Inga direkta budgetära konsekvenser kan bedömas. Det är initialt svårt att bedöma de samlade budgetära konsekvenserna. I förslaget till förordning bedöms förslaget inte få några konsekvenser för EU-budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

En stärkt och förbättrad marknadskontroll gynnar ekonomiska aktörer såväl som konsumenter och bidrar till ökad tillväxt genom en mer väl fungerande inre marknad. Regeringen välkomnar förslaget och ambitionen att förbättra och förstärka regelverket för produktsäkerhet och marknadskontroll. En samlad rättsakt måste få till stånd en bättre fungerande marknadskontroll i EU genom att vara mer tydlig, effektiv och användarvänlig. Rättsakten bör syfta till en mer enhetlig tillämpning av reglerna för marknadskontroll i alla medlemsstater och därmed förbättra konsumentskyddet, säkerställa enhetliga villkor för ekonomiska aktörer såväl som minska den administrativa bördan. Reglerna måste fungera på ett ändamålsenligt sätt för såväl massproducerade konsumentprodukter som produkter som produceras i mindre upplagor för professionellt bruk. Regeringen välkomnar därför kommissionens ansats om att samla nuvarande lagstiftning för marknadskontroll i en rättsakt och därmed förenkla och förbättra förfarandet för myndigheter och ekonomiska aktörer och samtidigt förbättra säkerheten för produkter som omsätts i EU. Samtidigt anser regeringen att det är viktigt att utformningen av det övergripande produktsäkerhetspaketet tar hänsyn till sektorspecifika regleringar som finns i existerande rättsakter samt rättsakter vars förhandlingsfas är inne i ett slutskede.

Regeringen anser att vid utformningen av reglerna ska eftersträvas att dessa inte föranleder kostnader för företagen som inte är nödvändiga för att uppnå de mål som åsyftas med marknadskontrollen. Vad gäller förslag om samarbete mellan nationella marknadskontrollmyndigheter menar regeringen att det är viktigt att det tydligt framgår hur en eventuell situation med olika nationella bedömningar ska hanteras.

Regeringen analyserar för närvarande noga förslaget och dess konsekvenser.

Vid första rådsarbetsgruppsmötet när kommissionen presenterade förslaget uttryckte många medlemsstater stöd för det övergripande syftet med produktsäkerhetspaketet och till förslaget till förordning om marknadskontroll. Medlemsstaternas ståndpunkter väntas framöver att vara av mer teknisk karaktär.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har i ett betänkande framfört kritik mot dagens system och föreslagit att kommissionen inrättar en gemensam ram för marknadskontroll för samtliga varor (se ovan i *Ärendets bakgrund*).

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har skickats ut på remiss. Synpunkter från remissinstanser har ännu inte inkommit.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagets rättsliga grund är artiklarna 33, 114 och 207 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ordinarie beslutsförfarande enligt artikel 294 tillämpas vilket innebär att beslut i ministerrådet kräver kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen understryker i sina motiveringar att marknadskontroll är en verksamhet som myndigheterna i unionens medlemsstater utför och att detta inte är tänkt att ändras. För att marknadskontrollen ska få avsedd effekt måste den däremot bedrivas mer enhetligt enligt kommissionen. Vid brist på enhetlig tillämpning uppstår svagheter i marknadskontrollen som hotar allmänintresset och leder till ojämlika handelsvillkor. Kommissionen menar därmed att unionslagstiftning med enhetliga skyldigheter behövs. Därutöver menar kommissionen att det måste stadgas om en skyldighet att samarbeta kring marknadskontrollen. Slutligen menar kommissionen att sanktioner, finansiering och rapportering också behöver regleras på unionsnivå.

När det gäller frågan om proportionalitet menar kommissionen att de föreslagna ändringarna inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå de angivna målen. Ändringarna innebär heller inga onödiga bördor eller kostnader för näringslivet eller den offentliga förvaltningen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget har remitterats till berörda intressenter. Senaste dag att skicka in synpunkter är den 22 mars. Konsekvensanalysen kommer inom kort att remitteras till Regelrådet.

Förslaget till förordning behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrenskraft och tillväxt (Compicro). Arbetet i rådsarbetsgruppen kommer att fortgå under 2013. Kommissionen har uttalat en målsättning att nå beslut innan valet till Europaparlamentet samt att förordningen träder i kraft den 1 januari 2015.

4.2 Fackuttryck/termer